

УДК 165.1

Будій І. О.¹, Коваль В. М.²

¹студ. гр. УФКС-127 ЗНТУ

²старш.викл. ЗНТУ

ПРОБЛЕМА АГРЕСІЇ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН

Проблема агресивної поведінки людини за своєю природою і за формами прояву досить багатогранна, її дослідження не можуть обмежуватися рамками лише психологічної науки (хоча психологія, безумовно, є «інтегруючим центром» таких досліджень). Тому варто говорити про агресіологічні дослідження, тобто дослідження в межах міждисциплінарного напрямку, в центрі якого перебуває феномен агресії

У сучасному житті ми дуже часто зіштовхуємось з проблемою прояву агресії. Агресія являє собою один із захисних механізмів, завдяки якому людина намагається якось скинути негативні емоції та пристосуватися до навколишніх умов.

Проблему агресії у сучасному суспільстві розглядали у своїх дослідженнях К. Роджерс, А. Маслоу, В. Франкл, А. Бандура і Дж. Доллард, вніс свій внесок і Е. Фромм, також А. Басс, К. Лоренц, Р. Берн і інші. З вітчизняних вчених В.А. Семиченко, А.А. Реана, Т.Г. Румянцеву, Назаретяна А.П., Т.Н. Курбатову та інших.

Проте, ступінь розробленості питань філософії агресії у сучасному суспільстві показує, що, попри значну увагу вітчизняних і закордонних учених до цієї проблеми, багато її аспектів досі досліджені недостатньо та потребують подальших розробок.

Агресія – це фізична або словесна поведінка людини, спрямована на пошкодження або зруйнування. У психології під агресією (від лат. *aggredi* – нападати, нападаю) розуміють специфічну форму руйнівних дій людини, які передбачають застосування силових впливів і нанесення іншим людям, а також живим істотам або предметам, різного роду шкоди (сюди можна віднести як фізичну шкоду, так і психологічну).

Німецький вчений Еріх Фром вважає, що існують два види агресії - «доброякісна» і «злаякісна». Перша з'являється в момент небезпеки та має захисний характер. Як тільки небезпека зникає, загасає і дана форма агресії. «Злаякісна» агресія є деструктивна, жорстока; буває спонтанною і пов'язана зі структурою особистості.

Агресія буває спрямована на зовнішні об'єкти (людей або предмети) або на себе. Особливу небезпеку для суспільства представляє агресія, спрямована на інших людей.

Провідними ознаками агресивної поведінки можна вважати наступні прояви: виражене прагнення до домінування над людьми та використання їх у своїх цілях; тенденцію до руйнування; спрямованість на заподіяння шкоди навколишнім людям;

Існують різні теорії пояснення агресії, розглянемо деякі приклади.

Теорія відомого психолога Хоббса, наприклад, витікає з твердження, що всі люди по своїй природі егоїстичні, брутальні і жорстокі, тобто агресія закладена у підсвідомості як інстинкт, саме через «тваринну» сторону людської природи.

Зигмунд Фрейд розвинув “теорію двох інстинктів”. Вона полягає в тому, що в кожній людині існують так звані інстинкт життя та інстинкт смерті. Інстинкт життя забезпечує енергію для існування, росту і розвитку, у той час як інстинкт смерті працює на самознищення індивіда. Інстинкт смерті часто спрямовується назовні, проти навколишнього світу у формі агресії. Енергія інстинкту смерті постійно акумулюється в людині. Якщо вона не реалізується в маленьких дозах, то в врешті-решт вилиється в екстремальній формі. Спосіб очищення від негативної енергії – катарсис (емоції виражаються через плач, слова, символічні дії і т. д.).

Конрад Лоренц, після довготривалого вивчення поведінки тварин, розробив свою теорію, що агресія – це успадкована спонтанна готовність боротися за існування або захоплювати і захищати власність.

Існує ще теорія впливу на агресію генетичних факторів, яка була неодноразово доведена за допомогою експериментів з близнюками. Гени можуть впливати на поведінку через кодування, вироблення специфічних білків, які функціонують в мозку і нервовій системі і прямо впливають на поведінку людини.

На сьогодні, чим активніший спосіб життя веде людина, тим більшою мірою вона проявляє агресію. Внаслідок великої завантаженості різноманітними справами і нестачі часу для релаксації накопичується багато негативної енергії, яка, реагуючи на дію навіть незначного подразника (людина, що ненароком штовхнула вас в маршрутці; двері, які не захотіли відчинитися з першого разу), вихлопується назовні.

Останнім часом, великий вплив на психіку та поведінку дітей мають засоби масової інформації. Експериментально доведено, що діти, які часто дивляться передачі з елементами насильства, стають більш невірноваженими й агресивними.

На жаль, сучасний світ не тільки не сприяє тому, щоб людина відчувала себе максимально комфортно і безпечно, але і постійно провокує його на різні негативні реакції, такі як агресія і відкритий напад. Але знання причин допоможуть уникнути прояву агресії у суспільстві.